

Rudolf Steiner

O astrálním těle a luciferských bytostech.

O podstatě éterného těla

Jiným druhem duchovních bytostí, jejichž působení lze z duchovní oblasti pozorovat ve smyslovém světě (a také ve světě elementárním) jako na dějišti, které přijaly, jsou bytosti, jež chtějí cítící duši zcela osvobodit od smyslového světa; chtějí ji tedy svým způsobem zduchovnit. Život ve smyslovém světě náleží k řádu světa. Když lidská duše žije ve smyslovém světě, prochází v něm vývojem, který patří k podmínkám její existence. To, že je včleněna do této smyslové oblasti, je výsledkem působnosti bytostí, jež poznáváme v horním světě. Proti této působnosti pracují bytosti, které chtějí cítící duši vyrvat z podmínek smyslové působnosti. Tyto bytosti zde nazýváme bytostmi *luciferskými*.

Tak se tyto luciferské bytosti nacházejí ve smyslovém světě a takřkajíc slídí po všem, co v tomto světě *duševně* (jako pocit) je, aby to z něj vytáhly a včlenily do vlastní oblasti světa, která odpovídá jejich přirozenosti. Při pohledu z horního světa je působnost těchto luciferských bytostí patrná i v elementárním světě. Usilují v něm o vytvoření silové oblasti, která podle jejich úmyslů nemá být dotčena tíží smyslového světa, přestože je bytostmi horního světa předurčena k tomu, aby byla do tohoto smyslového světa začleněna. Tak jako by ahrimanské bytosti setrvaly uvnitř svého pole působnosti, kdyby způsobovaly jen dočasné ničení bytí, založené v řádu světa, nepřekračovaly by ani luciferské bytosti oblast své vlastní říše, kdyby cítící duši prostupovaly silami, v nichž ona pokaždé znovu pociťuje popud pozvednout se nad nutkání [vládnoucí] ve smyslovém

světě a vůči těmto nutkáním se pociťovat jako svébytná, svobodná bytost. Luciferské bytosti však překračují svou oblast, když navzdory obecnému řádu vyššího světa chtějí stvořit zvláštní říši ducha, k níž chtějí přetvářet duševní bytosti ve smyslovém světě.

Můžeme vidět, že působení luciferských bytostí ve smyslovém světě usiluje o dvojí. Na jedné straně těmto bytostem vděčíme za to, že se člověk dokáže pozvednout nad pouhé prožívání smyslové skutečnosti. Své potěšení, své povznesení nečerpá jen ze smyslového světa. Může se potěšit, povznést tím, co žije v pouhém zdání, co jako *krásné zdání* přesahuje smyslovou skutečnost. Z této strany se luciferská působnost spolupodílela na vzniku těch nejvýznamnějších květů kultury, především v oblasti umění. Člověk může žít i ve svobodném myšlení, nemusí jen popisovat smyslové věci a v myšlenkách je věrně napodobovat; může rozvíjet tvořivé myšlení přesahující smyslový svět; může o věcech filosofovat. - Na druhé straně se přepětí luciferských sil v duších stává zdrojem mnohého fantazírování a zmatení, jež se chce rozvíjet v duševních činnostech, aniž by dodržovalo podmínky vyššího řádu světa. Filosofování bez základů spočívajících v náležitém vžívání se do řádu světa, fantaskní vmýšlení se do svévolných představ, přehnané dovolávání se přijatého, oblíbeného osobního mínění - to všechno jsou stinné stránky luciferské působnosti.

Lidská duše náleží svým „jiným Já“ hornímu světu. Přináleží však také k bytí v dolním světě. Jestliže nadsmyslové vědomí prošlo náležitou přípravou, prožívá se ve vyšším světě tak, že o tomto světě ví. Tím se však pro nadsmyslové vědomí žádná skutečnost nemění; k tomu, co je skutečností pro *každou* lidskou duši, je pouze připojeno vědomí této skutečnosti. - Každá lidská duše náleží vyššímu světu, a žije-li člověk ve smyslovém světě, je přiřazena smyslovému tělu, podléhajícímu procesům tohoto smyslového světa; dále je přiřazena jemnému éternému tělu,

žijícímu v procesech elementárního světa. Ve smyslovém

a v éterném těle působí síly ahrimanských a luciferských bytostí. Tyto síly jsou duchovní, nadsmyslové povahy.

Nakolik lidská duše žije v horním (duchovním) světě, je - abychom použili tohoto výrazu - astrální bytostí. K různým důvodům, které tento výraz opravňují, patří i ten, že astrální bytost člověka jako taková *nepodléhá* podmínkám působícím v oblasti Země. Duchovní věda poznává, že v astrální bytosti člověka nepůsobí přírodní zákony Země, nýbrž zákony, které připadají v úvahu pro děje hvězdného světa. Proto se může použití uvedeného označení jevit jako oprávněné. K uznání fyzicko-smyslového těla člověka a éterného, jemného těla tak přistupuje uznání třetího, *astrálního těla*. Musíme však vzít v potaz následující věc: S ohledem na svou pravlastní podstatu je astrální lidské tělo zakořeněno v horním světě, ve vlastní duchovní oblasti. V této oblasti je to bytost stejného druhu jako jiné bytosti, dějištěm jejichž působnosti je tento duchovní svět. Jelikož elementární a smyslový svět jsou zrcadlením duchovního světa, musíme i éterné a fyzicko-smyslové lidské tělo považovat za zrcadlení astrální bytosti člověka. V tomto éterném a fyzicko-smyslovém těle však panují síly, které pocházejí od luciferských a ahrimanských bytostí. Jelikož tyto bytosti jsou duchovního původu, je přirozené, že v oblasti smyslově-fyzického a éterného těla samotného najdeme určitý druh astrální bytosti člověka. Duchovnímu nazírání, které obrazy nadsmyslového vědomí jen přijímá, aniž by dokázalo náležitě porozumět jejich významu, se může snadno stát, že tuto astrální složku fyzického a éterného těla bude považovat za astrální tělo samotné. Toto „astrální tělo“ je však právě tím článkem lidské bytosti, který se ve své působnosti obrací proti zákonitosti, jež člověku v řádu světa vpravdě přísluší. - Záměny a zmatení v této oblasti jsou možné o to snadněji, že pro běžné lidské vědomí je znalost astrální bytosti duše zprvu zcela nemožná. Tato znalost však ještě není dostupná ani pro první stupně nadsmyslového vědomí. Člověk tohoto vědomí dosáhne, prožívá-li se ve

svém éterném těle. V tomto [tj. *éterném*] těle však zří zrcadlové obrazy svého „jiného Já“ a horního světa, k němuž náleží. Zří tak éterný zrcadlový obraz svého astrálního těla a zří ho s luciferskými a ahrimanskými bytostmi, jež se v něm nacházejí. - V pozdějších aforismech tohoto spisu se ukáže, že ani „Já“, které člověk oslovuje jako svou bytost v běžném životě, není „pravým Já“ [*wahres Ich*], nýbrž zrcadlením „pravého Já“ ve fyzicko-smyslovém světě. Pro éterné nazírání se tak éterné zrcadlení astrálního těla může stát iluzí „pravého astrálního těla“.

V dalším průběhu vžívání se do horního světa dospívá nadmyslové vědomí rovněž k tomu, že získává pravdivý názor na povahu zrcadlení horního světa v dolním světě s ohledem na lidskou bytost. Především se tu ukazuje, že éterné, jemné tělo, které na sobě člověk nese v současném pozemském životě, není pravým zrcadlovým obrazem toho, co mu odpovídá v horním světě. Je zrcadlovým obrazem, změněným působností luciferských a ahrimanských bytostí. Vzhledem k povaze pozemské bytosti, v níž uvedené bytosti působí, se duchovní praobraz éterného těla v pozemském člověku ani nemůže dokonale zrcadlit. Sleduje-li nadmyslové vědomí svou cestu za hranice Země do oblasti, v níž je možné dokonalé zrcadlení praobrazu éterného těla, vidí, že se ocitá v dávné minulosti za [tj. *před*] současným zemským stavem, ba i za měsíčním stavem, který mu předcházel. Poznává, že současná Země se vyvinula z měsíčního stavu a ten zase ze stavu slunečního. Bližší údaje o tom, proč je název „sluneční stav“ oprávněný, lze nalézt v mé *Tajné vědě*. Země se tedy kdysi nacházela ve slunečním stavu; z něj se vyvinula ke stavu měsíčnímu a pak se stala „Zemí“. Během slunečního stavu bylo éterné tělo člověka čistým zrcadlením duchovních dějů a bytostí světa, v nichž má toto tělo svůj původ. Nadmyslovému vědomí se ukazuje, že tyto bytosti sestávají zcela a jen z moudrosti.

Tak lze říci, že během slunečního období Země člověk v pradávce minulosti přijal své éterné tělo jako čiré zrcadlení bytosti kosmické moudrosti. Během následujícího měsíčního a zemského období se pak toto éterné tělo změnilo a stalo se tím, čím v současnosti v lidské bytosti je.